

Nr 45

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ersättning för skador genom naturkatastrof m. m.

(3:e avd.)

Till utskottet har hänvisats

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Stadling* och *Högström* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herrar *Sundelin* och *Wiklund* i Härnösand (II: 10), i vilka föreslagits att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att arbetsmarknadsstyrelsen i samråd med skogsvårdsstyrelserna får i uppdrag att skyndsamt inventera omfattningen av i motionerna nämnda skogsskador i Mellannorrland samt att vidta de åtgärder som är möjliga för att reducera deras negativa verkningar,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Axel Andersson* och *Per Jacobsson* (I: 14) och den andra inom andra kammaren av herr *Anderson* i Sundsvall (II: 19), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att genom regeringens försorg länsstyrelsen i Västernorrlands län måtte erhålla i uppdrag att verkställa en utredning angående skadornas omfattning,

att bemyndiga Kungl. Maj:t att använda erforderliga medel att fördelas mellan de av naturkatastrofen hårdast drabbade, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag om inrättande av en katastroffond att användas vid händelser av detta eller motsvarande slag.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 10 och II: 19.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *länsstyrelsen i Västernorrlands län*. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Skogsstyrelsen har givit skogsvårdsstyrelserna i de berörda länen i uppdrag att göra en undersökning av skadorna. Med hänsyn därtill och till vad länsstyrelsen i Västernorrlands län uppgivit i sitt yttrande finner utskottet någon riksdagens åtgärd i fråga om ytterligare utredning av skogsskadornas omfattning inte erforderlig.

Enligt vad i samma yttrande uppges kommer förslag till åtgärder att föreläggas skogsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. Något särskilt uppdrag

till dessa styrelser är enligt utskottets mening inte erforderligt. Utskottet förutsätter att arbetsmarknadsstyrelsen i enlighet med redan givna befo-
genheter anpassar åtgärderna efter de särskilda förhållandena.

Bidrag såsom ersättning för förluster på grund av naturkatastrof kan utgå från anslag under nionde huvudtiteln i enlighet med föreskrifter som Kungl. Maj:t meddelar för varje särskilt fall. I den mån tillgängliga medel visar sig otillräckliga har Kungl. Maj:t möjlighet att begära ytterligare anslag för att tillgodose behov som kan uppstå vid större naturkatastrofer. Några ersättningsanspråk i anledning av de nu aktuella skadorna har emellertid hittills inte anmälts. Utskottet finner, även bortsett därifrån, att något bemyndigande för Kungl. Maj:t att använda medel för ersättningar nu inte erfordras.

Enligt utskottets mening föreligger inte skäl att inrätta en särskild katastroffond. Utskottet erinrar även om att vissa skador på grund av väderleksförhållanden redan nu är försäkringsbara.

Utskottet hemställer,

I. att motionerna I: 7 och II: 10 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd,

II. att motionerna I: 14 och II: 19 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1967

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Svensson, Kaijser, fru Wallentheim, herrar Bertil Petersson, Per Jacobsson, Edström, Åkerlund, Nils-Eric Gustafsson, Schött och Harald Pettersson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Karlsson i Olofström, Blidfors, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Bergman, Mattsson, Turesson, fröken Olsson, herrar Gustafsson i Skellefteå, Johansson i Norrköping, Källstad, fru Holmberg, herrar Nilsson i Tvärålund, Mundebo och fröken Ljungberg.

Reservation

av herr Nilsson i Tvärålund.

*Bilaga***Yttrande över motionerna I:7 och II:10 samt I:14 och II:19**

Länsstyrelsen har infordrat yttranden från skogsvårdsstyrelsen och länsarbetsnämnden i länet i fråga om åtgärder till följd av skadorna å skog. Vidare har skrivelse i denna fråga inkommit från Medelpads, Västerbottens, Ådalarnas och Örnsköldsviks skogsägareföreningar. Härutöver har länsstyrelsen inhämtat uppgifter om inträffade skador av kraftföretag och industrier samt vid sammanträde å länsstyrelsen den 16 februari med representanter för kraftföretag erhållit redogörelse för händelseförloppet och diskuterat erfarenheterna av det inträffade.

Händelseförlopp och länsstyrelsens åtgärder

Under december månad 1966 fram till den 2 januari 1967 förekom i länet svåra oväder med starka snöfall, underkyllt regn och storm. Härigenom vållades omfattande skador på det elektriska ledningsnätet och telenätet samt på skogen. Ekonomiska skador vållades också genom avbrott i elleveranserna för industriföretag och enskilda. Industrier fick inställa driften, matvaror förstördes i frysskåp m. m. Situationen blev så svårartad att Gränseverken AB, som omhänderhar distributionen inom ett mycket stort område i Ångermanland, på nyårsdagens eftermiddag hos länsstyrelsen begärde militärt bistånd. Åtgärder härför vidtogos genast och på morgonen den 2 januari ägde överläggning rum å länsstyrelsen med representanter för bolaget, de militära myndigheterna, vägförvaltningen och länsarbetsnämnden. Det militära biståndet, som utgick samma dag, omfattade ett trettiotal man med bandvagnar och radioutrustning. Det kan nämnas att vid överläggningen den 16 februari kraftföretagen särskilt framhöll den militära hjälpens vikt i sådana situationer. Länsstyrelsen vidtog den 2 januari därjämte den åtgärden att civilförsvarsdirektören förordnades att med biträde av militärassistenten å länsstyrelsens vägnar följa arbetet med skadornas avhjälpande och samordna hjälpåtgärderna. Redan vid sammanträdet den 2 januari meddelades att länsstyrelsen, när skadorna kunde överblickas, skulle undersöka deras omfattning och verkningar.

Skadornas omfattning

Skogsvårdsstyrelsens utredning om skadorna i skogen bygger i huvudsak på enkätunderlag och kan som styrelsen framhåller ej ligga till grund för beräkningar av det skadade virkesförrådet i miljoner kubikfot eller i kronor. Utredningen ger emellertid en bild av omfattande skador.

Rörande skadorna på elnäten föreligger däremot säkrare uppgifter. De beräknas av statens vattenfallsverk till 1,3 miljon, av Gränseverken till 4 miljoner, av Bålforsen till 700 000 kronor, av Mo och Domsjö till över 600 000 kronor, av Kramfors el.verk till 250 000 kronor och av Härnösands el.verk till 10 000 kronor. Skadorna för industrier och företag till följd av el. avbrotten har ej kunnat fullständigt utredas. Enligt lämnade ungefärliga uppgifter skulle skadorna hos 22 industrier — förutom Mo och Domsjöns fabrik i Husum — kunna preliminärt beräknas till cirka 300 000 kronor.

Den största skadan anges till 75 000 kronor. Av de övriga ligga två mellan 20 000 och 30 000 kronor, nio mellan 10 000 och 20 000 kronor samt tio under 10 000 kronor. Man kan möjligen antaga att skadorna för samtliga industrier och företag på grund av strömbrott — om Husumfabriken ej medräknas — kan stiga till cirka 400 000 kronor.

Skadorna på telenätet skall enligt uppgift uppgå till inemot 6 miljoner kronor.

Skadorna å sammanstörtade garagebyggnader uppges till cirka 250 000 kronor.

Uppgifterna å skadorna å förstörda varor i frysboxar m. m. äro mycket osäkra, men upplysning har erhållits av försäkringsbolaget i Härnösand att dit anmälts skador för cirka 150 000 kronor.

Yttrande

I motionerna I: 7 och II: 10 föreslås, att arbetsmarknadsstyrelsen i samråd med skogsvårdsstyrelserna skall få i uppdrag att skyndsamt inventera skogsskadornas omfattning samt vidtaga de åtgärder, som äro möjliga för att reducera deras negativa verkningar.

Skogsvårdsstyrelsen har på grundval främst av en av styrelsen företagen enkätundersökning angående skadeläget i skogen ansett sig kunna konstatera att extra-ordinära åtgärder snabbt behöver vidtagas. Styrelsen har i sådant hänseende i första hand föreslagit en inventering av skadeläget. Länsstyrelsen finner också en sådan undersökning erforderlig. Därest undersökningen skall företagas erfordras, såsom skogsvårdsstyrelsen framhållit, att medel härför beviljas. Skogsvårdsstyrelsen uppger sig också komma att göra framställning härom. Styrelsen har vidare framhållit, att de drabbade områdena äro synnerligen lämpliga objekt för beredskapsarbeten. Länsarbetsnämnden har bedömt det möjligt att bedriva en betydande del av de skadeavhjälpande arbetena som beredskapsarbeten för äldre, lokalt bundna och ofta svårplacerad arbetskraft, därest erforderliga medel kan ställas till förfogande. Länsarbetsnämnden har förklarat att så snart skogsvårdsstyrelsen kan överblicka läget förslag kommer att föreläggas såväl skogsstyrelsen som arbetsmarknadsstyrelsen. Länsstyrelsen tillstyrker, att de i motionerna angivna åtgärderna kommer till utförande.

I motionerna I: 14 och II: 19 föreslås till en början att länsstyrelsen skall erhålla i uppdrag att verkställa utredning angående skadornas omfattning. De av länsstyrelsen ovan lämnade uppgifterna torde ge en bild i stort härav. I fråga om skogsskadorna kan de komma att kompletteras genom den inventering skogsvårdsstyrelsen föreslagit. Länsstyrelsen anser dessa utredningar tillräckliga.

I motionerna hemställs vidare om bemyndigande för Kungl. Maj:t att använda erforderliga medel att fördelas mellan de av naturkatastrofen härdat drabbade.

Länsstyrelsen vill med anledning härav upplysa, att representanter för två av kraftföretagen, Graningeverken och Bålforsen, förklarat att bolagen ej framställde anspråk på något statligt stöd. Några ansökningar om ersättning från elabonnenter eller andra för skador ha hittills ej inkommit till länsstyrelsen. Enligt länsstyrelsen bör därest sådana ansökningar inkomma dessa prövas enligt de grunder, som tillämpats vid andra ärenden rörande ersättning för skador till följd av naturkatastrofer.

I motionerna föreslås slutligen inrättande av en katastroffond att använ-

das vid händelser av detta eller motsvarande slag. Vid ovannämnda överläggning förklarade företrädarna för de båda bolagen att de för egen del ej voro intresserade av någon katastroffond. För det löpande budgetåret är upptaget ett reservationsanslag för bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof. Tillräcklig anledning att därutöver föreslå en katastroffond för sådana ersättningar förefaller ej föreligga. Kungl. Maj:t bör emellertid ha möjlighet att av detta eller annat anslag även kunna ställa medel till länsstyrelsens förfogande för vidtagande av snabba åtgärder som kunna vara erforderliga för räddningsverksamhet m. m. vid naturkatastrof.

På grund av vad ovan anförts synas motionerna ej böra föranleda någon åtgärd.